

англійської мови «Fan». Наразі це слово розширило рамки свого вживання, і тепер вживається не лише тоді, коли йдеться:

1) про фанатів футболу: *Es ist Schicksal und Glück, dass ich Borussia-Dortmund-Fan bin.* (Це доля і удача, що я фанат Борусії Дортмунд) [4].

2) про прихильників творчості чи шанувальників таланту актора, любителів кіно: *Die Potter-Fans sind ein Publikum, das sich gerne gruselt, jede Art von Mysterium oder Rätsel liebt und sich für literarische Vorlagen interessiert* (Фанати Поттера – це глядачі, які люблять лякати, обожнюють будь-яку таємницю або загадку і цікавляться літературними моделями) [4].

Нині «Fan» вживається і тоді, коли йдеться про читачів газети. Внизу на першій сторінці газети «WELT КОМПАКТ» бачимо: *Treffpunkt für Fans: www.facebook.com/weltkompakt; Abo & mehr: www.sind-wir-reif.de* [4].

Отож, слід зазначити, що тільки відчуваючи потребу в найменуванні нових понять, мова запозичує нові слова і при цьому намагається абсорбувати саме ті значення та відтінки значень запозичень, яких їй на певному етапі розвитку не вистачає [3, 251].

Ми спостерігаємо широке використання англіцизмів у сучасній німецькій мові, і цей процес запозичення торкається різних сфер життя. Провідним джерелом інтеграції англіцизмів є німецькомовна преса. Перспективним у вивченні цієї проблеми є дослідження позитивного впливу запозичень, значення англіцизмів у німецькій публіцистиці та розвиток тематичної і вікової лексики.

Список використаної літератури:

1. Бунтурі Ю. В., Полянська Т. В., Ніконов С. І., Лугай Н. В. Англіцизми в німецькій мові: плюси та мінуси – // Ю. В. Бунтурі, Т. В. Полянська, С. І. Ніконов. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ddru-filolvisnyk.com.ua/uploads/arkhiv-nomegov/2018/NV_2018_9/9.pdf

2. Дундїй П. Н. Англійські лексичні та термінологічні запозичення в німецькій мові – // П. Н. Дундїй. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/9937/07-Dundiy.pdf?sequence=3>

3. Котвицька В. А. Особливості семантичної адаптації та функціонування англіцизмів у сучасній німецькій публіцистиці – // В. А. Котвицька. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://philology.knu.ua/library/zagal/Movni_i_konceptualni_2013_43_2/246_251.pdf

4. Котвицька В. А. Специфіка функціонування деяких англіцизмів у сучасній німецькій мові (на матеріалі німецькомовної преси) – // В. А. Котвицька. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://naub.oa.edu.ua/2012/spetsyfika-funktsionuvannya-deyakyh-anhlitsyzmiv-u-suchasnij-nimetskij-movni-materiali-nimetskomovnoji-presy/>

5. Тимчишин Л. С. Англіцизми в сучасній німецькій мові – // Л. С. Тимчишин. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:iQ-wgmJ6hKMJ:www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF/Nznuoaf_2013_35_119.pdf+&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua

Науковий керівник: викладач кафедри німецької філології Снісар А. В.

М. А. Саліх

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

КОМУНІКАТИВНИЙ ВПЛИВ НА КОМУНІКАНТІВ (НА ПРИКЛАДІ ВИСТУПУ АНГЕЛІ МЕРКЕЛЬ У БУНДЕСТАЗІ)

У сучасній лінгвістиці дедалі більшу увагу привертають когнітивні процеси, які є наслідком комунікації, постають нові галузі, які досліджують регуляторні механізми і чинники впливу на свідомість людини у процесах мовної комунікації. Однією з основних галузей, що досліджують ці питання, є теорія комунікативного впливу, ключовим поняттям якої є мовленнєвий вплив. Визначення мовленнєвого впливу формували у своїх працях такі вчені як А. Баранов, Р. Блакар, О. Іссерс, О. Леонтєва, І. Стернін. Ми послуговуємось визначенням О. О. Селіванової, яка характеризує мовленнєвий вплив як мовленнєву дію адресанта, керовану цільовою установкою міжособистісного спілкування, спрямовану на

зміну поведінки, психологічних станів, свідомості адресата, оцінки ним певного явища і т. ін. незалежно від типу комунікативної взаємодії [1, 695].

Відсутність однозначної типології способів комунікативних впливів залишається проблемою теорії комунікативного впливу. Дослідники розрізняють способи впливу за перлокутивною реакцією (Г. Почепцов), за іллокутивною силою (приміром, доведення, переконання, вмовляння, вселяння, наказ, прохання, спонукання (І. Стернін)), за зміною психічного стану адресата (Р. Ваттс). Доволі поширеною є класифікація Л. Л. Федорової, яка виокремлює соціальний вплив, волевиявлення, пояснення, інформування, оцінний та емоційний вплив [2, 227]. О. Шатілова розширила цю класифікацію і співвіднесла основні способи мовленнєвих впливів з мовними впливами. Згідно її аналізу, до навіювання належать такі типи мовленнєвого впливу, як конвенційно-соціальний вплив, оцінки, емоційний вплив, художнє зображення, формули прямого та сугестивного програмування; до переконання відносяться доведення, аргументація (у тому числі маніпулятивна), інформування, розповідь (екземпліфікація); до спонукання – наказ, умовляння, примус і заклик [3, 313].

Розглянемо, які способи комунікативного впливу використовує у своєму виступі канцлер ФРН Ангела Меркель у Бундестазі (від 12 вересня 2018 року), спираючись на класифікацію О. Шатілової. Для навіювання були застосовані наступні комунікативні впливи:

1. Конвенційно-соціальний вплив:

- *Sehr geehrter Herr Präsident! Liebe Kolleginnen und Kollegen!* (підкреслено дружнє вітання) [4];

- *Herzlichen Dank* (подяка) [4].

2. Оцінка діяльності:

- *Ich danke allen, die dafür arbeiten: den Polizistinnen und Polizisten und allen Sicherheitskräften, den Richtern, den Staatsanwälten und auch den Beschäftigten an den Gerichten (...), meine Damen und Herren* (морально-етична оцінка, похвала) [4];

- *Ich bin dankbar für jeden, der sich für unsere Demokratie engagiert, meine Damen und Herren* (морально-етична оцінка, похвала) [4];

- *Viele Bürgerinnen und Bürger, die durch Demonstrationen gezeigt haben, wie aufgewühlt sie sind, haben dabei ihr verfassungsrechtlich verbrieftes Recht genutzt* (соціально-правова оцінка, виправдання) [4];

- *Nein, es gibt keine Entschuldigung und Begründung für Hetze, zum Teil Anwendung von Gewalt, Naziparolen, Anfeindungen von Menschen, die anders aussehen, die ein jüdisches Restaurant besitzen, Angriffe auf Polizisten* (морально-етична оцінка, засудження) [4].

3. Емоційний вплив:

- *Besonders aufgewühlt haben uns in den letzten Wochen schwere Straftaten(...). Solche Taten machen mich betroffen und machen uns alle betroffen* (вираження емоцій) [4];

- *Wir trauern mit den Angehörigen, wir sind empört über die Straftaten* (вираження емоцій) [4].

4. Симульований діалог:

- *Weil das so ist, stellt sich die Frage: Wie viel investieren wir im eigenen Land, (...)? Das sind zwei Seiten ein und derselben Medaille, in der es um Wohlstand für unser Land geht* (питально-відповідний комплекс) [4];

- *Natürlich sagen manche: Ihr schafft auch Mehrbelastungen, zum Beispiel in der Pflege. Aber da haben wir eine gute Nachricht: Durch die sehr gute Beschäftigungssituation können wir den Arbeitslosenversicherungsbeitrag zum 1. Januar 2019 um 0,5 Prozentpunkte senken(...)* (питально-відповідний комплекс) [4];

- *Sollen wir anderen Euro-Staaten helfen? Geht uns das etwas an? Wir haben uns nach harten Diskussionen immer wieder entschieden: Ja, wir tun es* (питально-відповідний комплекс) [4];

- *Das war ein Weg, der durchaus umstritten war: Sollen wir Banken retten?* (риторичне запитання) [4];

5. Формули прямого та сугестивного програмування:

• *Bei der Frage des Euro geht es um Geld, um Prinzipien – wichtig! –, aber noch intensiver stellt sich die Frage* (вставлений вигук) [4];

• *Juden, Muslime gehören genauso wie Christen und Atheisten zu unserer Gesellschaft, in unsere Schulen, in unsere Parteien, in unser gesellschaftliches Leben* (повторювана словесна формула) [4];

• **Deshalb** darf es bei der Achtung der Menschenwürde auch keinen Rabatt geben – für niemanden –, und **deshalb** führen Relativierungen in die Irre. **Deshalb** ist der Rechtsstaat hier in seinem Kern gefordert(...) (повторювана словесна формула) [4];

• **Wir müssen** uns um die Infrastruktur kümmern. **Wir müssen** uns mit den Gefahren und dem Thema der Cybersicherheit auseinandersetzen. Aber **wir müssen** vor allen Dingen ab und zu auch mal den Blick über unseren Tellerrand hinaus wagen (повторювана словесна формула) [4].

Для переконання було застосовано аргументацію як комунікативний вплив:

• *Wir sind verbunden mit anderen Ländern. Das heißt, sich um andere zu kümmern, mit anderen zusammenzuarbeiten, auf ein multinationales funktionierendes System zu setzen, ist in unserem ureigenen Interesse* (модус-видозміна умовиводу) [4];

• *Ich selber habe in den letzten Monaten Pflegeheime besucht, und ich weiß, welche herausragende Arbeit dort geleistet wird* (розповідь) [4];

• *Noch einmal 3 000 neue Stellen für Sicherheitsbehörden, knapp 50 Millionen Euro mehr für die Ausstattung und Ausrüstung der Bundespolizei, 85 Millionen Euro für die Digitalisierung der Polizeiarbeit, Investitionen in die Cybersicherheit* (підбір фактів) [4].

Для спонування були застосовані наступні засоби комунікативних впливів:

1. Примус:

• *Solche Taten müssen aufgeklärt, die Täter vor Gericht gestellt und mit der Härte des Gesetzes bestraft werden* (погроза) [4].

2. Умовляння:

• *Wir können alle gemeinsam stolz auf diese Bilanz sein* (нав'язування) [4].

Для цієї промови характерне часте використання наступних засобів комунікативного впливу: оцінки, симульованого діалогу, формул прямого та сугестивного програмування, аргументації. Інші засоби хоч і наявні, але частота їх використання невисока.

Список використаних джерел:

1. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник / О. О. Селіванова. – Полтава: Довкілля-К, 2008. – 711 с.

2. Селіванова О. О. Мовленнєвий вплив в комунікативній взаємодії / О. О. Селіванова // Психолінгвістика. – 2012. – Вип. 10. – С. 223-229. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psling_2012_10_31

3. Шатілова О. С. Способи мовленнєвого впливу в аспекті реалізації текстових категорій / О. С. Шатілова // Вісник Донецького національного університету. Сер. Б : Гуманітарні науки. – 2015. – № 1-2. – С. 313-318. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdnug_2015_1-2_56.

4. Deutscher Bundestag, Stenografischer Bericht – 19 Wahlperiode – 48 Sitzung Berlin, Mittwoch, den 12 September 2018. – Режим доступу: <http://dip21.bundestag.de/dip21/btp/19/19048.pdf>

Науковий керівник: доцент кафедри німецької філології, к. філол. н., доцент Овсієнко Л. О.